

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **M.K.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 7 marca 2025 r.,

wniosku obrońcy skazanego

o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie,

na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności

p o s t a n o w i ł:

1. wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego M.M. od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. akt III KK 436/24;

2. pozostawić bez rozpoznania wnioski o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: A.B., A.D., Z.K., S.S., R.W.

UZASADNIENIE

M.K. wyrokiem Sądu Rejonowego w Wadowicach z dnia 21 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 692/20, za czyn z art. 231 § 1 k.k. został skazany, przy zastosowaniu art. 37a k.k. i art. 4 § 1 k.k., na karę 100 stawek dziennych grzywny, przy czym wysokość jednej stawki dziennej określono na kwotę 100 zł. Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez prokuratora, oskarżonego i jego obrońcę, Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 5 lutego 2024 r., sygn. akt IV Ka 1350/23,

zmienił wyrok Sądu I instancji, w tym w części zawierającej orzeczenie o karze grzywny, którą podwyższył do 200 stawek dziennych. Zgodnie z art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. taka treść wyroku dawała skazanemu możliwość jego zaskarżenia kasacją jedynie w razie podniesienia któregoś z uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k.

Obrońca M.K. w złożonej kasacji taki zarzut podniósł, mianowicie wskazał na zaistnienie uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., twierdząc, że „na każdym etapie postępowania wyznaczane składy były nienależycie obsadzone”. Ma to wynikać z faktu, że sędzia orzekająca w pierwszej instancji w sprawie M. K. została powołana do pełnienia urzędu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której skład został ukształtowany na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3). Gdy chodzi o Sąd odwoławczy, zastrzeżenia skarżącego budzi udział w składzie orzekającym delegowanego sędziego Sądu Rejonowego, „który jest osobą delegowaną z Ministerstwa Sprawiedliwości za czasów Z.Z., co w realiach panujących w polskim wymiarze sprawiedliwości w latach 2015-23 pozwala podważyć domniemanie co do niezawisłości i bezstronności, a w przypadku w/w domniemanie to należy wykluczyć, na mocy wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z 16 listopada 2021 r. (wyrok w połączonych sprawach od C-748/19 do C-754/19)”.

W Sądzie Najwyższym sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą III KK 436/24 i zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej przydzielona sędziemu A.R. Zawiadomiony o tym obrońca skazanego złożył wniosek o wyłączenie ww. sędziego od udziału w sprawie. Postanowieniem z dnia 28 października 2024 r. Sąd Najwyższy na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności wyłączył sędziego A.R. od rozpoznania kasacji w sprawie III KK 436/24.

Następnie w trybie losowego przydziału sprawa trafiała do referatu sędziego M.B., co skłoniło obrońcę skazanego M. K. do złożenia kolejnego wniosku o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie – „na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., względnie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.”. W uwzględnieniu tego wniosku Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 14 stycznia 2025 r. wyłączył sędziego Sądu

Najwyższego M.B. od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. akt III KK 436/24. W następstwie tego orzeczenia przedmiotowa sprawa w tym samym co poprzednio trybie została przypisana do referatu sędziego Sądu Najwyższego M.M. Zawiadomiony o tym obrońca skazanego M.K. wystąpił:

1. „na zasadzie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. - o wyłączenie od udziału w sprawie M.M. gdyż przedmiotowa sprawa dotyczy go bezpośrednio”;

2. „na zasadzie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. (I KZP 2/22) pkt 4 i 6 o niewyznaczanie do orzekania w sprawie: A.B., A.D., Z.K., S.S. oraz R.W., względnie na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. o wyłączenie z urzędu od udziału w sprawie”.

Dodatkowo wskazał, że podstawą obu wniosków „jest również art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, jako że sąd w składzie z wymienionymi w tych punktach osobami nie gwarantuje skazanemu uczciwego procesu” oraz że wyłączenie wymienionych „osób” znajduje także podstawę w art. 41 § 1 pkt 1 k.p.k., „a to dlatego, że istnieje uzasadniona wątpliwość co do ich bezstronności w niniejszej sprawie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek w zakresie pkt 1. zasługiwał na uwzględnienie. Obrońca M.K., składając wnioski o wyłączenie sędziów od udziału w sprawie tego skazanego, dążył do takiego ukształtowania sędziowskiego składu orzekającego, który zapewniałby standard oczekiwanej przez skazanego i jego obrońcy instytucjonalnej bezstronności Sądu. Zasadnie więc Autor przedmiotowego wniosku odwołał się do postanowień wydanych w niniejszej sprawie przez Sąd Najwyższy w dniach 28 października 2024 r. i 14 stycznia 2025 r., skoro sędzia M.M., podobnie jak sędziowie A.R. i M.B., został powołany do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r.. Wywody przedstawione w tych orzeczeniach zachowują aktualność i nie ma potrzeby ich szczegółowego przytaczania. Wystarczy podać, iż za wyłączeniem sędziego M.M. d udziału w sprawie kasacyjnej M. K. przemawiają dwie okoliczności.

Pierwsza – treść kasacji z zarzutem zaistnienia uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., co z uwagi na wskazany przez obrońcę powód tego uchybienia każe przyjąć, że udział w sprawie wymienionego sędziego prowadziłby do naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua* i wywołałby u stron, jak i w powszechnym odbiorze przekonanie o braku bezstronności sądu i rzetelności procesu.

Druga – treść uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, w której stwierdzono m.in., że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Nadto w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, stwierdzono m.in., iż środek odwoławczy zawierający zarzuty dotyczące uchybienia w procedurze powołania sędziego, nie może być rozpoznany przez sąd, w skład którego wchodzi osoba powołana w takiej samej procedurze. Wypada uznać, że odnosi się to również do składu Sądu Najwyższego mającego rozpoznać kasację, w której treści, względnie w drodze uzupełniającej sygnalizacji, podniesiono zaistnienie uchybienia mającego źródło w procedurze powołania sędziego. Zasługuje zatem na aprobatę staranie obrońcy, by skład orzekający w sprawie jego klienta Sądu Najwyższego nie nasuwał wątpliwości, w szczególności nie dawał podstaw do twierdzenia, że i na tym szczeblu orzekania zaistniało uchybienie wskazane w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., jak też naruszenie standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka wobec uznania, że taki skład orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 17 marca 2022 r., II KO 12/22; z dnia 28 kwietnia 2022 r., IV KO 32/22; z dnia 6 lipca 2022 r., IV KO 66/22; z dnia 13 grudnia 2023 r., V KK 272/22; z dnia 31 stycznia 2024 r., III KK 406/23 i in.).

Wniosek ujęty w pkt 2 pisma obrońcy M. K. jest zrozumiały o tyle, że zmierza – co akcentowano w piśmie – do przyspieszenia rozpoznania sprawy poprzez

wyeliminowanie sytuacji, kiedy to po raz kolejny trafi ona do referatu sędziego, którego tryb powołania do Sądu Najwyższego nasuwa zastrzeżenia, co niewątpliwie skłoniłoby obrońcę do złożenia – konsekwentnie – wniosku o wyłączenie sędziego. Wspomniany wniosek (zresztą nieobejmujący wszystkich dotąd niewyłączonych sędziów orzekających w Izbie Karnej Sądu Najwyższego, nominowanych w trybie budzącym zastrzeżenia wnioskodawcy) nie podlegał jednak rozpoznaniu jako przedwczesny. Procedura karna nie przewiduje bowiem wyłączenia sędziego od udziału w sprawie „na przyszłość, zapobiegawczo”, tj. kiedy sędzia ten nie został jeszcze wyznaczony do składu orzekającego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: dnia 16 marca 2010 r., WO 4/10; dnia 21 czerwca 2012 r., III KO 34/12; dnia 14 grudnia 2016 r., III KO 99/16 i inne).

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[WB]

[r.g.]